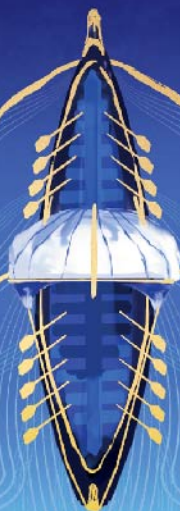

Drogowskazy Odysei

7 ponadczasowych lekcji o wytrwałości,
tożsamości i wędrownie przez życie

dr Sam Akbar

Tytuł oryginalny: *The Odyssey Mindset. 7 Timeless Lessons for Living*

Copyright © Sam Akbar 2026

First published 2026 by Bluebird an imprint of Pan Macmillan,
a division of Macmillan Publishers International Limited

Copyright © for this edition by Wydawnictwo Otwarte 2026

Copyright © for the translation by Robert Sudół

Opieka wydawnicza: Rafał Czech

Opieka redakcyjna: Anna Małocha, Dagmara Małysza

Przyjęcie tłumaczenia: Iwona Dziemidowicz

Adiustacja: / Wydawnictwo JAK

Korekta: / Wydawnictwo JAK,
..... / Wydawnictwo JAK

Opracowanie typograficzne książki: Daniel Malak

Adaptacja makiety na potrzeby wydania i skład:
..... / Wydawnictwo JAK

Promocja i marketing: Martyna Dziadek

Projekt okładki:

Adaptacja okładki na potrzeby wydania:

Fotografia na okładce:

Fotografia autorki:

ISBN 978-83-8399-065-1

www.otwarte.eu

Dystrybucja: SIW Znak. Zapraszamy na www.znak.com.pl

Dla Sophii i mojego ojca

SPIS TREŚCI

Przedmowa 9

- Rozdział 1 **Jak zacząć**
Wyruszając na własną wędrowkę 35
- Rozdział 2 **Jak głęboko sięgnąć**
Odkrywanie własnej mocy wewnętrznej 73
- Rozdział 3 **Kompletowanie załogi**
Jak zbudować relacje, w których
znajdziemy oparcie 109
- Rozdział 4 **Bądź własnym Homerem**
Opowiedz swoją historię 143
- Rozdział 5 **Pływając po głębinach**
Żaloba, mądrość i arcytrudne wybory
życiowe 183
- Rozdział 6 **Wierność swojej Itace**
Stwórzmy własną wizję i przygotujmy
się na powrót 223
- Rozdział 7 **Przybycie**
Stawanie się sobą 267

Epilog 315

Podziękowania 319

Źródła 325

PRZEDMOWA

Moja książka, podobnie jak *Odyseja*, opowiada, co to znaczy być człowiekiem. Każdy z nas przechodzi przez okresy zmian, nowych perspektyw, wyzwań, niepewności i, miejmy nadzieję, rozwoju. Nie musimy walczyć w brutalnej i krwawej wojnie pod murami Troi ani spędzać dziesięciu lat na tułaczce po morzach, aby wiedzieć, co czujemy, gdy tracimy to, co kochamy, gdy przeżywamy rozczarowanie, gdy musimy sobie radzić z niepewnością lub zadajemy pytanie, gdzie tak naprawdę jest nasz dom. Nie potrzebujemy też spektakularnego powrotu do domu, aby docenić wartość więzi międzyludzkich, przynależności oraz osób, które są dla nas najważniejsze. *Odyseja* przypomina, że triumfy i trudności są nieodłączną częścią życia. Epicki poemat Homera, napisany ponad dwa i pół tysiąca lat temu, nadal silnie przemawia do współczesnego czytelnika. Czasy się zmieniają, ale uczucia i wyzwania pozostają takie same. Na fundamentalnym poziomie ludzkiego doświadczenia – czując radość, rozpacz, smutek, Kochając i mając nadzieję – nie różnimy się od naszych

przodków. Te punkty styczne i powiązania łączą nas bezpośrednio ze światem starożytności i nadal świecą jasnym blaskiem. *Drogowskazy Odysei* to książka, która czerpie naukę z dzieła Homera i pokazuje, jak powinniśmy podchodzić do wyzwań, odnajdując w sobie ciekawość świata, odporność i hart ducha.

WAŻNA JEST SAMA WĘDRÓWKA

Z jaką trudnością musimy się teraz zmierzyć? Co skłania nas, abyśmy sięgnęli w głąb siebie i stawili czoło temu, co nadchodzi? Na ile czujemy się gotowi, aby zacisnąć zęby i zrobić pierwszy krok naprzód? A co najważniejsze, czy jesteśmy gotowi zaakceptować wyzwanie, przed którym stanęliśmy, i wyciągnąć z niego wnioski?

A jeśli osiągnięcie celu wcale nie jest najważniejsze? A jeśli jest odwrotnie – liczy się sama droga do celu? To banał, owszem, ale wszystkie banały zawierają w sobie ziarno prawdy. A jeżeli to, co wydaje się trudne i wymagające, w istocie kształtuje nas i zmienia na lepsze? I pozwala nam się rozwijać, by stać się ludźmi, którymi naprawdę powinniśmy być? Pędząc do mety, pragnąc, aby wyczerpujący bieg już się skończył, desperacko żywiąc nadzieję, że damy radę, ryzykujemy, że coś przeoczymy, że nie odniesiemy żadnego pożytku z własnych przeżyć. A przecież w konfrontacji z trudnościami niekoniecznie musimy wyłącznie coś stracić – może nas to wzbogacać, jeśli damy sobie szansę.

Takie doświadczenia uczą czegoś ważnego o nas samych; być może pozwolą dostrzec, że jesteśmy silniejsi i odporniejsi, niż się wydawało. Jaką naukę z nich wyniesiemy? Jednego możemy być pewni: pojawią się kolejne wyzwania niezależnie od tego, na jakim etapie życia obecnie się znajdujemy – kończymy szkołę, rozpoczynamy nową pracę, zakładamy rodzinę, nawiązujemy przyjaźnie, zarabiamy lub tracimy pieniądze, zaczyna albo kończy się miłość, przemy naprzód lub tkwimy w miejscu, przeżywamy wzloty i upadki, odnosimy sukcesy albo porażki, żyjemy, umieramy. Nie zawsze mamy wpływ na to, co się nam przydarza, ale to my decydujemy o reakcji. Nad tym mamy kontrolę. Ta książka pomaga radzić sobie z życiowymi wyzwaniami, abyśmy do każdego z nich podchodzili mądrzej i z większą pewnością siebie. Stawia następujące pytanie: „Jeśli potrafimy wybiec spojrzeniem poza to, co tracimy w obliczu obecnych trudności, to jaką możemy wyciągnąć z tego naukę?”.

JAK TA KSIĄŻKA MOŻE NAM POMÓC?

Drogowskazy Odysei pokazują, że jedna z najstarszych opowieści w kanonie literatury zachodniej nadal przemawia mocnym głosem, odnosząc się do fundamentalnych pytań w życiu człowieka. Nie stanowi wezwania do powrotu do przestarzałych idei heroizmu ani nostalgicznego celebrowania mitycznej przeszłości. Nie podsuwa uproszczonych wzorców siły czy pewności siebie, lecz zachęca do zaakceptowania niejednoznaczności, wrażliwości i zmiany. Pomaga przyswoić sposób myślenia, który sprzyja realistycznemu optymizmowi i wytrwałości w obliczu przeciwności losu niezależnie od tego, czy musimy się przebranzowić po zwolnieniu z pracy, otrząsamy się po rozwodzie, czy szukamy sensu życia na emeryturze.

Książka ta pozwala się przyjrzeć ludzkim doświadczeniom i temu, czego możemy się o nich dowiedzieć, dzięki jednemu z największych eposów literackich. Nie trzeba być znawcą *Odysei*, aby czerpać z tej książki pożytek i aby skłoniła nas do przemyśleń. Mam również nadzieję, że pod koniec lektury odkryjemy w niej coś bardzo osobistego: że

będzie źródłem wglądu i towarzyszką we wzlotach i upadkach. Nie dlatego, że Odyseusz jest zawsze godny podziwu (często nie jest), ale dlatego, że jego historia, podobnie jak historia innych bohaterów, odzwierciedla nasze własne doświadczenia i wędrówki.

Odyseja jest nadal aktualna dzięki pytaniom, które stawia. Możemy je przeformułować następująco:

- Jak wytrwać w obliczu przewlekłej choroby, utraty pracy lub problemów finansowych?
- Czego się trzymać, gdy firma wypada z rynku, rozpadło się małżeństwo lub dzieci wyfruwają z gniazda?
- Jak znaleźć równowagę po stracie bliskiej osoby albo rozpadzie rodziny, a jednocześnie nie tkwić beznadziejnie w miejscu?
- Co dla każdego z nas oznacza słowo „dom”?

Kolejne rozdziały są, podobnie jak wyspy, do których dociera Odyseusz, etapami w życiu. Każdy z nich daje możliwość refleksji nad tym, co naprawdę jest dla nas ważne, skąd przychodzimy i dokąd zmierzamy. Dzięki połączeniu praktycznych obserwacji psychologicznych z ponadczasową narracją *Odysei* książka ta oferuje zarówno starożytną mądrość, jak i poręczne narzędzia – to niezawodni towarzysze, którzy pomogą przetrwać każdą sytuację, w jakiej się znajdziemy.

STRESZCZENIE *ODYSEI*

Odyseja Homera opowiada historię Odyseusza, króla Itaki, który po dziesięcioletniej wojnie trojańskiej, stoczonej o Helenę, żonę greckiego króla Menelaosa – zbiegłą lub porwaną przez trojańskiego księcia Parysa – stara się powrócić do domu. Od zakończenia wojny minęło kolejne dziesięć lat, a Odyseusz wciąż błąka się po świecie. W Itace jego pałac opanowali aroganccy zalotnicy, którzy chcieliby poślubić żonę Penelopę i przejąć jego królestwo. Syn Telemach, który był niemowlęciem, gdy Odyseusz wyruszał pod Troję prawie dwadzieścia lat wcześniej, czuje się bezsilny i nie potrafi powstrzymać natrętów. Pod postacią Mentesa, przyjaciela Odyseusza, objawia mu się bogini Atena i nakłania go, aby opuścił Itakę i dowiedział się jak najwięcej o ojcu.

Zachęcony i ośmielony radą Ateny Telemach wyrusza do Pylos i do Sparty. Królowie Nestor i Menelaos, którzy walczyli u boku Odyseusza w wojnie trojańskiej, przyjmują go serdecznie i opowiadają o swoim powrocie z wyprawy. Menelaos informuje Telemacha, że Odyseusz żyje,

ale jest więziony przez nimfę Kalipso na wyspie Ogygia. W tym samym czasie bogowie na Olimpie debatują nad losem Odyseusza.

Od siedmiu lat Odyseusz mieszka na Ogygii, pojmany przez Kalipso, która z miłości uniemożliwia mu wyjazd. Po naradzie bogowie posyłają Hermesa, aby nakazał nimfie uwolnić Odyseusza. Kalipso niechętnie pomaga mu zbudować tratwę. Odyseusz odpływa, ale wkrótce dopada go gwałtowny sztorm wywołany przez Posejdona, co kończy się rozbiciem tratwy. Wyrzucony na brzeg wyspy Feaków Odyseusz spotyka księżniczkę Nauzykaę, która prowadzi go do pałacu swoich rodziców, króla Alkinoosa i królowej Arete. Podczas uczty wydanej na jego cześć Odyseusz ujawnia swoją tożsamość i opowiada o przygodach od czasu opuszczenia Troi.

Przedstawia zebranych, jak ze swoimi ludźmi najpierw najechał Ismaros, ziemię Kikonów, ale ostatecznie został stamtąd wyparty. Zepchnięci z kursu, przybywają do krainy Lotofagów, gdzie część załogi ulega działaniu narkotycznego owocu, który sprawia, że żeglarze zapominają o ojczyźnie. Odyseusz zaciąga ich z powrotem na okręt i odpływa. Następnie przybijają do wyspy cyklopów i zostają uwięzieni w jaskini Polifema. Odyseusz oślepi cyklopa i ucieka. Okaleczony Polifem wzywa swojego ojca, Posejdona, aby go pomścił. To właśnie sztorm rozpetany później przez Posejdona spowoduje rozbicie tratwy Odyseusza w pobliżu ziemi Feaków.

Następnie Grecy docierają do pływającej wyspy króla Eola, który daje Odyseuszowi worek wichrów, aby pomóc mu dotrzeć do domu. Gdy Itaka pojawia się już na horyzoncie, zaintrygowani członkowie załogi otwierają worek, a wtedy wiatry znoszą ich z kursu. Wracają do Eola, aby poprosić o dalszą pomoc, lecz król, przekonany,

że bogowie sprzeciwiają się Odyseuszowi i jego załodze, odmawia dalszego wsparcia. Odyseusz dociera następnie do krainy Lajstrygonów, ludożerczych olbrzymów, którzy niszczą wszystkie jego okręty z wyjątkiem jednego.

Ocalali docierają na wyspę Eea (Ajaja), a tam czarodziejka Kirke zamienia ludzi Odyseusza w świnie. Z pomocą Hermesa Odyseusz opiera się jej magii, uwalnia swoich ludzi i pozostaje z nią przez rok jako kochanek, aż wreszcie towarzysze przekonują go, że należy ruszać w dalszą drogę do Itaki. Kirke ostatecznie nakazuje mu udać się do Hadesu i zasięgnąć rady Tejrezjasza w sprawie powrotu do domu. W królestwie umarłych Tejrezjasz uprzedza go, aby nie krzywdził świętego bydła Heliosa, boga słońca, jeśli chce ponownie dotrzeć do Itaki. Ostrzega go również przed wyzwaniem, które przed nim stoi.

Po powrocie do świata żywych Odyseusz przepływa obok syren, które czarującym śpiewem wabią mężczyzn na ich zgnębienie. Swoim ludzom zatyka uszy woskiem, a sam przywiązuje się do masztu, aby bezpiecznie słuchać uwodzicielskiego śpiewu. Następnie przepływa niebezpieczną cieśniną pomiędzy Scyllą, sześciogłowym potworem, a Charybdą uosabiającą śmiertelne wiry. Po stracie części załogi w konfrontacji ze Scyllą płynie dalej do Trinakii. Grecy tkwią tam z powodu złej pogody i wreszcie załoga zaczyna odczuwać głód. Gdy Odyseusz zasypia, towarzysze, pomimo jego ostrzeżeń, że spowoduje to nieszczęście, zabijają święte trzody Heliosa. W odwecie Zeus niszczy ich okręt za pomocą sztormu, w efekcie czego wszyscy toną z wyjątkiem Odyseusza, który dopływa do Ogygii, a tam nimfa Kalipso przetrzymuje go przez siedem lat, aż wreszcie bogowie nakazują jego uwolnienie. W tym momencie po raz pierwszy spotykamy Odyseusza w całej opowieści.

Po wysłuchaniu jego historii życzliwi i gościnni Feakowie podwożą go do Itaki. Przebrany za żebraka Odyseusz łączy siły z Telemachem i lojalnymi ludźmi ze swojego domostwa. Razem, pod przewodnictwem Ateny, zabijają zalotników i odzyskują królestwo. Penelopa poddaje Odyseusza próbie, chcąc potwierdzić jego tożsamość, następnie, upewniona, wiąże się z powrotem z mężem. Pokój powraca na Itakę, bo Atena interweniuje i kładzie kres konfliktowi między Odyseuszem a rodzinami zabitych zalotników.